

نهیج الذکر

نهیج الذکر

نهیج الذکر (جلد ۱، ۲، ۳، ۴)، محمد محمدی
ری شهری، مؤسسه
دارالحدیث، قم: ۱۳۸۷.

متن حدیث، بیش از یک سطر نبوده و مربوط به دو باب بوده است. در مواردی که متن‌های رسیده از پیامبر خدا (ص) و امامان، متعدد بوده‌اند، حدیث پیامبر در متن، و نشانی روایات ائمه (ع) با ذکر عنوان و منبع، در پانوشت آمده است؛ مگر آن که حدیث آنان نکته تازه‌ای داشته باشد که در این صورت آن حدیث در متن آورده می‌شود.

در هر موضوع، پس از ذکر آیات مربوط به آن، روایات پیشوایان به ترتیب زمانی، از پیامبر خدا (ص) تا امام مهدی (عج)، آورده می‌شوند، مگر آن که روایتی در تفسیر آیات ذکر شده باشد (که در این صورت، پیش از روایات دیگر می‌آید)، یا آن که تناسب موضوعی روایات، ترتیب دیگری را ایجاب کند.

در آغاز هر روایت تنها نام پیامبر (ص) یا امامی آمده است که حدیث از او نقل شده است، مگر آن که راوی، فعل آنان را نقل کرده باشد، یا سؤال و جوابی در میان باشد و یا راوی، سخنی را در متن حدیث آورده باشد که کلام پیامبر یا آن امام نیست.

به دلیل تعدد نام‌ها و لقب‌های پیامبر و امامان، نام واحدی برای هر یک از آنان برگزیده شده که به صورت ثابت، در اول روایت می‌آید، و بر شخص مورد نظر، دلالت می‌کند.

در پانوشت‌ها، منابع احادیث، به ترتیب معتبرترین آن‌ها تنظیم شده‌اند.

هرگاه دسترس به منابع اولیه ممکن باشد، حدیث مستقیماً از آن‌ها نقل می‌شود. آن‌گاه، نشانی بحر الانوار (در احادیث شیعه) و کنز العمال (در احادیث اهل سنت) به عنوان دو منبع اساسی و جامع حدیث شیعه و اهل سنت، افزوده می‌شود.

پس از ذکر منابع، گاه با نشانه «ر.ک» به منابع دیگر ارجاع داده می‌شود؛ چرا که در مواردی، متن ارجاعی با متن نقل شده تفاوت بسیار دارد؛ ولی در عین حال، با متن اصلی و موضوع بحث، مرتبط است.

ارجاع به ابواب دیگر این کتاب، به جهت تناسب و اشتراک محتوایی میان احادیث آن‌هاست.

هدف از «درآمد»‌هایی که برای فصل‌های کتاب، نوشته شده یا توضیحات و استنتاج‌هایی که در پی احادیث آمده است، ارائه چشم‌انداز کلی روایات آن بخش یا آن فصل است. گاه نیز به توضیح و تبیین برخی از مفاهیم دشوار و پیچیده احادیث پرداخته شده است.

دومین جلد کتاب نهیج الذکر دربردارنده دو بخش تحمید و تهلیل، در ادامه بخش‌های جلد نخست این کتاب است.

در این کتاب، افزون بر تبیین مسائل کلی مربوط به یاد خدا، درباره ده عنوان از بارزترین مصادیق «ذکر» در قرآن و احادیث اهل بیت (ع)، به تفصیل، مطالبی ارائه شده است. این اذکار بسمله، تسبیح، تحمید، تهلیل، تکبیر، حوقله، استثناء، استعاذه، استغفار و صلوات بر پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) است.

این مجموعه از ویژگی‌های متفاوتی برخوردار است که بررسی برخی ویژگی‌های آن در پی می‌آید:

احادیثی که از خاندان پیامبر (ص) روایت شده‌اند، در واقع حدیث پیامبر خدایند، به همین دلیل در این کتاب، از همه احادیث روایت

در این کتاب، افزون بر تبیین مسائل کلی مربوط به یاد خدا، درباره ده عنوان از بارزترین مصادیق «ذکر» در قرآن و احادیث اهل بیت (ع)، به تفصیل، مطالبی ارائه شده است. این اذکار بسمله، تسبیح، تحمید، تهلیل، تکبیر، حوقله، استثناء، استعاذه، استغفار و صلوات بر پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) است.

این مجموعه از ویژگی‌های متفاوتی برخوردار است که بررسی برخی ویژگی‌های آن در پی می‌آید:

احادیثی که از خاندان پیامبر (ص) روایت شده‌اند، در واقع حدیث پیامبر خدایند، به همین دلیل در این کتاب، از همه احادیث روایت شده از پیامبر (ص) و خاندان او به یکسان بهره گرفته شده است. همه روایات مربوط به هر موضوع، از منابع گوناگون شیعه و اهل سنت، استخراج و کامل‌ترین، موثق‌ترین و کهن‌ترین آن‌ها گزینش شده است. از دعاها نیز، جز در مواردی اندک، تنها از ادعیه‌ای که مستند به پیامبر و اهل بیت (ع) هستند، بهره گرفته شده است. از آوردن روایات تکراری اجتناب شده است، جز در مواردی که نکته مهمی در تفاوت واژه‌ها و اصطلاحات، نهفته بوده است و یا در مواردی که متن حدیث، در متون شیعه و اهل سنت، تفاوت داشته است و یا آن جا که

شده از پیامبر(ص) و خاندان او به یکسان بهره گرفته شده است. همه روایات مربوط به هر موضوع، از منابع گوناگون شیعه و اهل سنت، استخراج و کامل‌ترین، موثق‌ترین و کهن‌ترین آن‌ها گزینش شده است. از دعاها نیز، جز در مواردی اندک، تنها از ادعیه‌ای که مستند به پیامبر و اهل بیت(ع) هستند، بهره گرفته شده است.

در بخش چهارم - تحمید - ذیل این عنوان آمده است: «امام علی(ع) می‌فرمایند: هرگاه کسی از شما در آینه نگرست، بگوید: «سیاس خدای را که مرا آفرید و خوش آفرید و مرا صورت زیبا بخشید و نیکو صورتم بخشید و آنچه را در غیر من زشت داشت، در من زیبا داشت و مرا به اسلام مفتخر کرد».

در جلد سوم، افزون بر تبیین مسائل کلی مربوط به یاد خدا، درباره ده عنوان از بارزترین مصادیق ذکر در قرآن و احادیث اهل بیت، به تفصیل مطالبی ارائه شده است. این اذکار بسمله، تسبیح، تحمید، تهلیل، تکبیر، حوقله، استثناء، استعاذه، استغفار و صلوات بر پیامبر و اهل بیت ایشان است.

این مجموعه از ویژگی‌های متفاوتی برخوردار است؛ آنچه در ادامه می‌آید بررسی ویژگی‌های این مجموعه است. احادیثی که از خاندان پیامبر روایت شده‌اند در واقع حدیث پیامبر خدایند؛ به همین دلیل در این کتاب از همه احادیث روایت شده از پیامبر و خاندان او، یکسان بهره گرفته شده است. تمام روایت‌های مربوط به یک موضوع، از منابع گوناگون شیعه و اهل سنت، استخراج و کامل‌ترین، موثق‌ترین و کهن‌ترین آنها گزینش شده است. از دعاها نیز جز در مواردی اندک، تنها از ادعیه‌ای که مستند به پیامبر و اهل بیت هستند بهره گرفته شده است.

از آوردن روایت‌های تکراری اجتناب شده است؛ جز در مواردی که نکته مهمی در تفاوت واژه‌ها و اصطلاحات نهفته بوده است و یا در مواردی که متن حدیث در متون شیعه و اهل سنت تفاوت داشته است و یا آن جا که متن حدیث، بیش از یک سطر نبوده و مربوط به دو باب بوده است.

در مواردی که متن‌های رسیده از پیامبر خدا و امامان متعدد بوده‌اند، حدیث پیامبر در متن و نشانی روایات ائمه با ذکر عنوان و منبع، در پانوشت آمده است؛ مگر آن که حدیث آنان نکته تازه‌ای داشته باشد که در این صورت، آن حدیث در متن آورده شده است. در هر موضوع پس از ذکر آیات مربوط به آن، روایات پیشوایان به ترتیب زمانی، از پیامبر خدا(ص) تا امام مهدی(عج) آورده شده؛ مگر آن که روایتی در تفسیر آیات آمده باشد که در این صورت پیش از روایات دیگر می‌آید، یا آن که تناسب موضوعی روایات، ترتیب دیگری را ایجاب می‌کند.

در آغاز هر روایت تنها نام پیامبر(ص) یا امامی آمده است که حدیث از او نقل شده است؛ مگر آن که راوی فعل آنان را نقل کرده باشد یا سؤال و جوابی در میان باشد و یا راوی سخنی را در متن حدیث آورده باشد که کلام پیامبر یا آن امام نیست.

به دلیل تعدد نام‌ها و لقب‌های پیامبر و امامان، نام واحدی برای هر یک از آنان برگزیده شده که به صورت ثابت، در اول روایت می‌آید

و بر شخص مورد نظر دلالت می‌کند. در پانوشت‌ها، منابع احادیث به ترتیب معتبرترین آن‌ها تنظیم شده است. هرگاه دسترسی به منابع اولیه ممکن باشد حدیث به طور مستقیم از آن‌ها نقل شده؛ آن‌گاه نشانی بحر الانوار در احادیث شیعه و کز العمال در احادیث اهل سنت به عنوان دو منبع اساسی و جامع حدیث شیعه و اهل سنت افزوده شده است.

پس از ذکر منابع گاه با نشانه «ر.ک» به منابع دیگر ارجاع داده می‌شود؛ چرا که در مواردی متن ارجاعی با متن نقل شده تفاوت بسیار دارد ولی در عین حال با متن اصلی و موضوع بحث مرتبط است.

ارجاع به ابواب دیگر این کتاب، به جهت تناسب و اشتراک محتوایی میان احادیث آن‌هاست.

هدف از «درآمد»هایی که برای فصل‌های کتاب نوشته شده، یا توضیحات و استنتاج‌هایی که در پی احادیث آمده است، ارائه چشم‌انداز کلی روایات آن بخش یا آن فصل است. گاه هم به توضیح و تبیین برخی از مفاهیم دشوار و پیچیده احادیث پرداخته شده است. جلد سوم این کتاب شامل سه بخش با عناوین تکبیر (گفتن الله اکبر)، حوقله و استثناء(گفتن «لا حول ولا قوة الا بالله» و «ان شاء الله») و استعاذه(گفتن «اعوذ بالله») است.

بخش اول این کتاب در پنج فصل به عناوینی چون تفسیر الله اکبر، فضیلت الله اکبر، تشویق به گفتن آن، جایگاه‌های گفتن الله اکبر، آداب تکبیر گفتن در نماز و تکبیرهای رسیده از اهل بیت پرداخته است.

در گزیده‌ای از فصل دوم بخش حوقله و استثناء با عنوان «مهم‌ترین اوقات گفتن (لا حول ولا قوة الا بالله)» آمده است: «پیامبر خدا(ص) فرمودند: هر کس هنگامی که از خانه‌اش خارج شد بگوید به نام خدا، دو فرشته می‌گویند: هدایت شدی، و چون بگوید: هیچ نیرو و توانی نیست، جز به یاری خدا، می‌گویند: نگهداری شدی، و چون بگوید: بر خدا توکل کردم، می‌گویند: کفایت شدی، پس شیطان می‌گوید: من با بنده‌ای که هدایت و نگهداری و کفایت شده است، چه کنم؟»

تشویق به پناه‌بردن به خدا و متوسل شدن به او، آداب پناه‌بردن، برکت‌های پناه‌بردن به خدا، چیزهایی که باید از آن‌ها به خدا پناه‌برد، اوقات پناه‌بردن به خدا و پناه‌خواهی‌های نقل شده از اهل بیت(ع) از جمله عناوین آمده در بخش سوم کتاب نیز در جلد سوم است.

جلد چهارم کتاب نیز با ترجمه حمیدرضا شیخی و با همکاری رسول افقی منتشر شده است.